

Het verweer van prof. dr. Hans Blom

inhoudsopgave

(tekst in blauw is aanklikbaar)

[Inleiding](#)

['Concurrent van de wetenschap: de methode van het gezag'](#)

[Rookgordijnen](#)

Bijlage bij de [De zaak Ad van Liempt](#)

versie 1.3

© samenstelling Bart FM Droog, 22 januari 2020

[Droog Magazine](#), 2020

Inleiding

Een van de drie mensen die Ad van Liempt tijdens de hoorzitting d.d. 15 november 2019 bijstond was prof. dr. Hans Blom (UvA, em. hoogleraar Nederlandse geschiedenis), voormalig directeur van het NIOD (1996-2007) en met Ad van Liempt auteur van het boek *De Oorlog* (2009).

De volgende zaken bracht hij ter sprake:

“De heer Blom begint met de opmerking dat hij de klacht, van het ontbreken aan wetenschappelijke integriteit bij de heer Van Liempt, een zeer zware beschuldiging vindt, die bedrog en opzet impliceert. Hij zegt dat het hier moet gaan over de wetenschappelijke integriteit en dat er, wanneer de klager van mening is dat het een onvolwaardig proefschrift is, naar de promotores gekeken zou moeten worden in plaats van naar de beklaagde.”¹

Hieruit spreekt een ernstige misvatting (gebrek aan kennis) bij Blom over wat schending van wetenschappelijke integriteit is en de eigen verantwoordelijkheid van de promovendus daarvoor. Die verantwoordelijkheid bestaat in alle gevallen – ook als de promotoren steken hebben laten gevallen of tekort geschoten zijn in hun begeleiding en controle, en ook als er van opzet geen sprake is (maar wel van plagiaat of een andere schending).

Vervolgens:

“Er zijn, ten aanzien van de vraag of expliciete vraagstellingen en theoretische uiteenzettingen per definitie in een proefschrift aanwezig moeten zijn, verschillende opvattingen over hoe expliciet deze benoemd moeten worden. Zo komt er aan het einde van dit proefschrift een duidelijke kernvraagstelling op. Men zou ook kunnen beargumenteren dat het juist niet goed is om vanuit een theoretische beschouwing te beginnen, omdat er dan minder open naar het te beschrijven onderwerp wordt gekeken. De biografie van de heer Van Liempt is, naar mening van de heer Blom, een goed voorbeeld van hoe er vanuit de bron een verhaal gereconstrueerd kan worden. In welke mate je expliciet en impliciet verwijst, is volgens de heer Blom een kwestie van smaak.”²

Hier begint Blom een rookgordijn op te werpen: de klacht gaat expliciet over

1 Bijlage 5.1. Gespreksverslag hoorzitting CWI, 15-1102019. Blz. 7.

2 Ibidem.

wetenschapsfraude in het werk, en niet over de compositie van het proefschrift.

[Blom] “Hij is dan ook van mening dat juist het essentiële deel van een schending van de wetenschappelijke integriteit, de opzet, niet aanwezig is.”³

Nu schreef prof dr. Kees Schuyt hierover: “extreme gevallen van *bedrog* – dat altijd opzet in zich bergt”⁴ en “bij fraude, hetgeen per definitie opzet inhoudt, overtreedt een onderzoeker de gedragsregels van eerlijkheid bij de presentatie van onderzoeksresultaten.”⁵

Vergelijk ook LOWI-advies 2008-1:

“Of X niet de opzet of de bedoeling had de normen van wetenschappelijke integriteit te schenden met het plegen van plagiaat, doet in de opvatting van het LOWI niet ter zake voor de vraag, of sprake is van plagiaat en derhalve van schending van wetenschappelijke integriteit.”⁶

Niets wijst erop dat de heer Blom, die *op geen enkele wijze* betrokken was bij de totstandkoming van de dissertatie van de heer Van Liempt, zich verdiept heeft in de vraag hoe in het proefschrift met bronnen is omgesprongen. Ook lijkt hij niet op de hoogte van de kern van de klacht en evenmin lijkt hij bekend met de Gedragscode, de plagiaatbepalingen van de RuG, de Regeling Bescherming Wetenschappelijke Integriteit, en gezaghebbende publicaties over wetenschapsfraude, zoals de werken van prof. dr. Kees Schuyt en prof. dr. Debora Weber-Wulff.

Ook dit is weer een verdikking van het rookgordijn – want het gaat hierbij om zaken die niets te doen hebben met de eigenlijke klachten betreffende wetenschapsfraude.

3 Bijlage 5.1. Gespreksverslag hoorzitting CWI, 15-1102019. Blz. 7.

4 Kees Schuyt. *Tussen fout en fraude. Integriteit en oneerlijk gedrag in het wetenschappelijk onderzoek*. Leiden University Press, [Leiden], [2014]. Blz. 40.

5 Ibidem, blz. 151.

6 LOWI-advies 2008-1; https://lowi.nl/wp-content/uploads/2019/09/LOWI-advies-2008_01.pdf

'Concurrent van de wetenschap: de methode van het gezag'

Na enig gepraat over verschillen tussen eigenlijke proefschriften en handelsedities merkt Blom iets als dit op (alle 'citaten' zijn door de CWI gemaakte parafrases):

“Wat belangrijk is bij het schrijven van een biografie is of de bronnen zorgvuldig en integer onderzocht zijn en dat is bij het proefschrift van de beklaagde in hoge mate het geval.”⁸

Enige onderbouwing voor het tweede deel van deze stelling ontbreekt. Blom heeft – zover bekend – geen onderzoek gedaan naar hoe Van Liempt onderzoek heeft gedaan. Dit betekent dat Blom hierover geen uitspraken kan doen, noch over de vraag of Van Liempt zijn bronnen zorgvuldig en integer heeft onderzocht (én correct heeft geciteerd, én correct en volledig is geweest bij zijn verwijzingen) enz enz.), noch over de vraag of de promotoren erop hebben toegezien dat dit bij het proefschrift van Van Liempt inderdaad het geval is geweest.

Schuyt, over zulke uitspraken: “Concurrent van de wetenschap in de verwerving van kennis [is] “de methode van het gezag: het geloof in autoriteiten: ‘die en die zegt het en dan zal het wel waar zijn’ of ‘het staat in de heilige boeken’ of ‘de paus is onfeilbaar’. Het autoriteitsargument speelt nog steeds in de moderne maatschappij en sluipt onverhoeds ook de wetenschap binnen: ‘wetenschappelijk onderzoek heeft uitgemaakt dat ...’”⁹

Precies dat gebeurde hier: Blom, oud-directeur van het NIOD, zegt iets, en dan zal het wel zo zijn.

Iets later vraagt commissielid Kluin, na een opmerking van prof. dr. Hans Renders, of het klopt dat er in een proefschrift dus geen extra hoofdstuk nodig is met bronnencommentaar, als dit nog niet in de tekst al gedaan is.

“**De heer Blom** antwoordt dat dit wel zou kunnen, maar dat dit niet gebruikelijk of noodzakelijk is. Hij wil hierbij graag de vraag aankaarten of, in het geval dat dit wel noodzakelijk zou zijn geweest, dit dan zou raken aan de wetenschappelijke integriteit van Van Liempt.”¹⁰

7 Bijlage 5.1. Gespreksverslag hoorzitting CWI, 15-1102019. Blz. 8.

8 Bijlage 5.1. Gespreksverslag hoorzitting CWI, 15-1102019. Blz. 8.

9 Schuyt, blz. 160.

10 Bijlage 5.1. Gespreksverslag hoorzitting CWI, 15-1102019. Blz. 8.

Ook deze uitlatingen behoren tot het rookgordijn. Krachtens het Groninger promotiereglement behoort een proefschrift een wetenschappelijke beschouwing te bevatten.¹¹ Nu staat in dat promotiereglement niet wat dat expliciet inhoudt, maar elk weldenkend mens zal begrijpen dat in een wetenschappelijk verantwoorde biografie over een bepaald persoon waarover eerder al soortgelijke biografieën verschenen zijn, stil wordt gestaan bij de bevindingen van de eerdere biografen, in de vorm van een bronnencommentaar.

Of het ontbreken ervan als schending van de wetenschappelijke integriteit beschouwd moet worden is in het hele onderzoek complete bijzaak. Het gaat in de eerste plaats over de vraag of er sprake is van fingeren, falsificeren en plagiëren. Het bronnencommentaaraspect uitdiepen behoort tot het rookgordijn.

Op het eind van de hoorzitting merkt Blom nog iets op, waaruit eens te meer blijkt dat hij zich noch in de dissertatie noch in de klacht verdiept heeft.

“De heer Blom wil graag de aanwezigen erop wijzen dat het notenapparaat een integraal onderdeel is van een wetenschappelijk proefschrift. Wat wel en niet in de tekst zelf of in het notenapparaat moet, is echter diffuus en arbitrair.

Daarnaast wil de heer Blom nog nadrukkelijk opmerken dat wetenschappelijke integriteit en wetenschappelijke kwaliteit scherp uit elkaar gehouden moeten worden en dat een groot deel van de klacht vooral raakt aan de wetenschappelijke kwaliteit van het proefschrift.”¹²

De vele ongerijmdheden in het notenapparaat zijn aangekaart in de klacht. Zie bijlage 11.1. De heer Blom was hier kennelijk niet van op de hoogte. Bij de hoorzitting is van mijn kant uit gefocust op de wetenschappelijke integriteit (zie bijlage 11.3); alles wat duidelijk als 'wetenschappelijke controversie' beschouwd zou kunnen worden of te maken had met de kwaliteit van de dissertatie is mijnerzijds buiten beschouwing gelaten.

Rookgordijnen

Resumerend: De verdediging van de dissertatie van de heer Van Liempt door de heer Blom bestond hoofdzakelijk uit het creëren van rookgordijnen. Rookgordijnen die mijn inziens de Groninger CWI had *kunnen* en *moeten*

11 Artikel 4.4. Promotiereglement Rijksuniversiteit Groningen, 2018. Blz. 15.

<https://www.rug.nl/about-us/organization/rules-and-regulations/onderzoek/promotiereglement-18.pdf>

12 Bijlage 5.1. Gespreksverslag hoorzitting CWI, 15-1102019. Blz. 14.

doorzien.